

Esperances per a l'aranès

El dialecte occità guanya parlants entre la població més jove

Foto: Zep Armentano

L'aranès és una variant de la llengua occitana, pròpia de l'Aran, que en aquest territori és ben viva i manté la transmissió intergeneracional a diferència de la resta de l'espai occità. Segons l'Enquesta d'Usos Lingüístics de la Població 2019 (<https://www.idescat.cat/pub/?id=eulp>), que ha portat a terme conjuntament la Direcció General de Política Lingüística i l'Institut d'Estadística de Catalunya, els darrers anys hi ha millorat la situació de l'aranès: el 83,3% de la població l'entén, el 60% el sap parlar, el 73,5% el sap llegir i el 45,8% el sap escriure.

L'occità aranès és la llengua inicial del 21,4% dels aranesos en les seves relacions socials, quatre punts superior a l'enquesta del 2013. Els coneixements han tingut augments estadísticament significatius, que responen especialment al paper de l'escola atès que es fa visible en la població més jove. El principal factor pel qual una part de la població no coneix l'aranès és el seu origen forà, un 63,2% segons l'Enquesta.

Les dades s'han presentat enguany que s'ha commemorat l'Any Robert Lafont 2019 (<https://llengua.gencat.cat/ca/robert-lafont>) aprovat pel Govern. Lafont és una de les figures cabdals del moviment occitanista del segle XX, tant en el vessant cultural, lingüístic i literari com també en el de l'activisme associatiu i polític, i va tenir una relació especial amb el catalanisme

cultural i polític. Distingit l'any 1987 amb la Creu de Sant Jordi, el Govern ha acordat commemorar l'any 2019 el desè aniversari de la seva mort.

Impuls governamental a l'aranès

El Departament de Cultura, mitjançant la Direcció General de Política Lingüística, impulsa el coneixement i l'ús de l'aranès per diverses vies. D'una banda, dona suport i assessorament als departaments de la Generalitat i els facilita les traduccions a l'aranès, te una línia de subvencions per promoure a Catalunya el coneixement i l'ús de l'occità (https://llengua.gencat.cat/ca/direccio_general_politica_linguistica/subvencions/subvencions-occita/), col·labora amb les ajudes Interlingua en l'àmbit universitari i ha establert el Premi Robert Lafont (https://llengua.gencat.cat/oc/occita/60_premi_robert_lafont_dins_occita/index.html), un guardó biennal a la persona o entitat que hagi destacat pel seu suport a la llengua occitana.

Pel que fa a la sensibilització lingüística, Política Lingüística ha organitzat durant deu anys la Mostra de Cinema Occità, convoca els Premis Llanterna Digital a curtmetratges i el programa Kastanya.cat (https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_difusio/concursos/kastanya.cat/), que promou l'occità mitjançant la cançó. Política Lingüística contribueix també al sosteniment de l'Institut d'Estudis Aranès (<http://www.institutestudisaranesi.cat/>) i a projectes de llengua del Consell General de l'Aran.

Foto: Direcció General de Política Lingüística

Dictats en línia

Política Lingüística també dona suport a l'aprenentatge de d'occità per mitjà d'entitats que l'ofereixen, ha desenvolupat un traductor automàtic (http://traductor.gencat.cat/index_ca.jsp) entre les llengües catalana, castellana i occitana, tant en variant aranès com en referencial, a més d'una

plataforma amb una col·lecció de dictats en línia (https://llengua.gencat.cat/ca/occita/50_recursos_linguistics/dictades-en-linha/) autocorrectius per aprendre i practicar-ne l'ortografia. El web de Política Lingüística disposa, a més, d'un apartat dedicat als continguts sobre l'aranès (<https://llengua.gencat.cat/oc/occita/index.html>) .

A més de l'Enquesta d'usos lingüístics, Política Lingüística inclou un apartat específic sobre l'aranès dins l'Informe de política lingüística anual i en fa un diagnòstic en relació amb la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries

(https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/legislacio/recull_de_normativa/altres/arxius/20181119-CELRoM-9-punts-DEF-oc.pdf) (CELRoM). A finals del 2018, una delegació d'experts del Consell d'Europa va visitar la DGPL i l'Institut d'Estudis Aranesos, i van admetre a tràmit l'informe sobre els incompliments de l'Estat espanyol pel que fa a l'aranès. L'informe exposa, entre d'altres, les ingerències de l'estat en el sistema educatiu, tant pel que fa a l'occità a l'Aran com pel que fa al català a la resta de Catalunya, les sentències del Tribunal Constitucional contra certs articles de la Llei de l'occità, aranès a l'Aran, la manca de presència als mitjans públics de l'estat, la no contribució a la promoció exterior del català i de l'occità i el no reconeixement dels traductors jurats.

Acord de Govern

El Govern ha adoptat un Acord (<https://llengua.gencat.cat/oc/detalls/noticia/EI-Govern-impulsa-lus-de-laranes-en-els-webs-de-la-Generalitat-de-Catalunya-i-el-seu-entorn-institucional>) per impulsar la presència de l'occità, aranès a l'Aran, en l'àmbit institucional digital de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, incorporarà progressivament l'aranès en els webs del president i del Govern en tots aquells continguts estables de caire institucional i històric, com a opció lingüística clarament visible i accessible.

Any Robèrt Lafont

Amb motiu de l'any Robèrt Lafont s'han impartit conferències i exposicions per tal de conèixer millor l'aranès, el conjunt de l'occità i el perfil biogràfic i intel·lectual de Lafont. També s'han preparat altres activitats culturals i acadèmiques com la difusió del primer còmic *Tintín* en aranès, sessions acadèmiques a les universitats d'estiu de Nimes i Prada, taules rodones i projeccions de documentals, l'elaboració de materials didàctics, la Dictada Robèrt Lafont i l'edició d'una obra de lectura fàcil en aranès.

Robert Lafont